

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 21/2022 vp –
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi- HE
74/2022 vp

Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer lausui lausunnolla olleesta hallituksen esityksestä, joka koski perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentamista (VN/12948/2019). Lausunnon lisäksi SuPer lähestyi kannanotolla toukokuussa 2022 STM:n valmistelevia virkamiehiä, lääkintöneuvos Tapio Hämäläistä sekä hallitusneuvos Merituuli Mähkää. SuPer oli myös sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan kuultavana hallituksen esityksestä kesäkuussa.

Lausunnossa, kannanotossa sekä kuulemistilaisuudessa SuPer vastusti Terveydenhuoltolain 51§ muuttamista hallituksen esityksen mukaisesti niiltä osin kuin se tulee rajoittamaan nimikesuojattujen oikeutta hoidon tarpeen arviointiin perusterveydenhuollon sairaanhoidossa. Perusteena esitimme huolestamme esityksen vaikutuksista oikea-aikaisten palveluiden saatavuuteen ja saavutettavuuteen, sekä alan veto- ja pitovoimaan, mikäli nimikesuojattujen ammattioikeuksia rajataan.

Koko sote – alalla on vakava työvoimapula, joka uhkaa perustuslaillisten palveluiden saatavuutta. Viimeisimmän ammattibarometrin (2021/II) perusteella kaksi suurinta työvoimapulasta kärsivää ammattia ovat lähi- ja sairaanhoitajat. Huoli osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön riittävyydestä nousee hallituksen esityksessä toistuvasti esiin ja sitä pidetään suurimpana riskinä tavoitteiden toteutumiseksi. Tästä huolimatta nimikesuojattujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksia ollaan tietoisesti rajaamassa perusterveydenhuollon sairaanhoidossa hoidon tarpeen arviointiin.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö, StVM 21/2022 vp, oli tyrmistyttävää luettavaa. Mietinnön mukaisella esityksellä tulee olemaan välittömät vaikutukset hoitotyön ja alan veto- ja pitovoimaan. Lisäksi sillä aiheutetaan tietoisesti työvoimapulaa.

Valiokunta ehdottaa, että lakiin lisätään säännös neljän vuoden siirtymäajasta. Säännöksen mukaan nimikesuojatut terveydenhuollon ammattihenkilöt, jotka tämän lain 51 §:n voimaan tullessa tekevät perusterveydenhuollon sairaanhoidossa hoidon tarpeen arviointia, saavat hoitaa tämän lain 51 §:n 1 momentissa tarkoitettua tehtävää 31 päivään elokuuta 2027 saakka, jos heillä on tehtävään riittävä osaaminen ja kokemus. Säännös mahdollistaa palvelujen järjestäjille toiminnan uudelleenorganisoinnin. Siirtymäaikana lähi- ja perushoitajilla on lisäksi mahdollisuus hakeutua organisaation sisällä muihin tehtäviin tai halutessaan koulututtua laillistetuiksi terveydenhuollon ammattihenkilöiksi.

Siirtymäsäännöksessä ilmaisu sairaanhoito viittaa muun perusterveydenhuollon kuin suun terveydenhuollon palveluissa tehtävään arvioon hoidon tarpeesta. Lain 51 §:n 2 momentissa ehdotettavan sääntelyn mukaisesti suun terveydenhuollossa nimikesuojatut terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat suorittaa jatkossakin hoidon tarpeen arviointeja eikä tätä oikeutta rajata ehdotetulla siirtymäsäännöksellä. Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääsääntöisesti 1.9.2023.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan toteaa mietinnössään, että perusterveydenhuollon avosairaanhoidon hoidon tarpeen arviointi on erittäin vaativa tehtävä yhteydenottojen syiden ollessa moninaiset. Arvion tekevällä henkilöllä tulee olla riittävä osaamistaso jo yhteydenoton aikana ratkaista ongelma mahdollisimman pitkälle tai tehdä ohjaus tarpeelliseen hoitoon. Näin yhteydenotto johtaa nykyistä harvemmin ajan varaamiseen silloin, kun ongelma on muilla keinoin asianmukaisesti ratkaistavissa. Saadun selvityksen mukaan voimassa oleva sääntely hoidon tarpeen arviosta ja sitä seuraavasta hoidosta enimmillään kolmen kuukauden kuluessa on ollut omiaan ohjaamaan toimintaa siten, että sääntelyssä tarkoitettu hoidon tarpeen arvio on voitu käsittää vain ajanvaraukseksi. *Hoidon tarpeen arviointi muuttuu edellä todettuun nykytilaan nähden vaativammaksi, jonka vuoksi arvion tekevän henkilön osaamistasolle on valiokunnan näkemyksen mukaan perusteltua asettaa tiukemmat vaatimukset.*

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira korostaa, että potilasturvallisuuden vuoksi on erittäin tärkeää, että sekä normaalissa terveyskeskustoiminnassa että päivystysyksikössä *hoidon tarpeen arviointia tekevällä terveydenhuollon ammattihenkilöllä pitää olla tehtävän edellyttämä osaaminen ja kokemus, ja työnantajan on huolehdittava tehtävän edellyttämästä koulutuksesta, ohjauksesta ja valvonnasta.*

Nimikesuojatut ovat tehneet hoidon tarpeen arviointi perusterveydenhuollon sairaanhoidossa kymmeniä vuosia, ilman, että valvovan viranomaisen on tarvinnut puuttua ammattioikeuksien rajaamiseen. Emmekä voi SuPerissa nyt olla ihmettelemättä, mihin tämä vaadittava ammattitaito ja osaaminen häviää 31.8.2027 jälkeen.

Ei ole myöskään tarkoituksenmukaista ohjata ammattihenkilöitä kouluttautumaan uuteen ammattiin. Työtehtävien muuttuessa täydennyskoulutus on niin työntekijän kuin työnantajan kannalta edullisempi vaihtoehto kuin tehdä kustannuksia kasvattavia muutoksia.

SuPer esittää huolensa sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnöstä ja esittää, että nimikesuojattujen terveydenhuollon ammattihenkilöiden oikeutta hoidon tarpeen arviointiin ei rajata perusterveydenhuollon sairaanhoidossa.

Monialainen- ja ammatillinen yhteistyö sekä kaikkien osaamisen käyttö ovat tavoiteltava ja tutkimuksissa korostettu keino vastata paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden tarpeisiin. Arvioitaessa työn- ja tehtävien jakoa tulee huomioida laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä, joka mahdollistaa nimikesuojattujen laaja-alaisen työskentelyn.

Silja Paavola
puheenjohtaja

Jussi Salo
kehittämisjohtaja